

El Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, en la sessió celebrada el dia 26 de juny del 2009, ha aprovat l'acord següent:

número 11/2009 pel qual s'aproven les actuacions sobre la presentació oficial a les Corts i al Govern valencià de les conclusions elaborades a partir del *Llibre blanc de l'ús del valencià-II. Iniciatives per al foment del valencià*.

La Secció de Foment de l'Ús del Valencià, en la reunió del 21 de gener de 2009, considerant que un dels objectius bàsics de l'elaboració del *Llibre blanc de l'ús del valencià* és avaluar la situació social del valencià, plantejar-la a les Corts i al Consell, i exposar possibles novetats en les polítiques lingüístiques, va acordar per unanimitat presentar a la Junta de Govern de l'AVL la proposta de «sol·licitar audiència al Govern valencià i a les Corts per a presentar formalment el *Llibre blanc de l'ús del valencià-I. Iniciatives per al foment del valencià (LB-I)*, i que s'oferisca la possibilitat de fer reunions de treball amb la Conselleria d'Educació i amb la Comissió Parlamentària que s'ocupa del foment del valencià».

Atés que és funció de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua «vetlar per l'ús del valencià», amb l'objectiu de plantejar a les Corts i al Govern «observacions i consells pertinents per a l'ús normal del valencià en qualsevol de les seues manifestacions», esta institució creu convenient presentar formalment el *Llibre blanc de l'ús del valencià-II. Iniciatives per al foment del valencià* com un instrument de reflexió sobre l'estatus lingüístic de la llengua i la seua realitat sociolingüística, amb l'objectiu d'afavorir el compromís de les institucions en la tasca comuna de garantir els drets, les obligacions i les llibertats lingüístiques dels ciutadans valencians, ja que els poders públics han de vetlar per la seua protecció i respecte.

Atés l'acord de la Junta de Govern núm. 92/2009, de 5 de juny, pel qual s'eleva al Ple, per al seu estudi i aprovació, si és el cas, la proposta de resolució per la qual s'aproven les actuacions sobre la presentació oficial a Les Corts i al Govern valencià de les conclusions elaborades a partir del *Llibre blanc de l'ús del valencià-II. Iniciatives per al foment del valencià*.

El Ple A C O R D A:

1. Aprovar el document *La situació social del valencià i iniciatives per a fomentar-ne l'ús*.
2. Sol·licitar audiència a les Corts i al President de la Generalitat per a presentar el document esmentat.
3. L'Acadèmia Valenciana de la Llengua, com a institució pública de la Generalitat Valenciana, reitera la seua absoluta disposició a ser consultada sobre el contingut del document o sobre qualsevol altra qüestió que s'estime oportuna, per part de les Corts, el President de la Generalitat i la Conselleria d'Educació.

**LA SITUACIÓ SOCIAL DEL VALENCIÀ I INICIATIVES
PER A FOMENTAR-NE L'ÚS**

a) Els dos volums del *Llibre blanc de l'ús del valencià* pretenen ser una reflexió perquè s'incentive el foment i l'ús de la nostra llengua per part de la societat valenciana en general, i dels poders públics, en particular.

b) El *LB-I* fou «una invitació a continuar avançant». En la recapitulació de les dades més significatives de l'enquesta general sobre la situació social del valencià, duta a terme per l'AVL l'any 2004, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua es va plantejar moltes inquietuds i interrogants cívics, com ara la qüestió cabdal de «si es va cap a la substitució definitiva del valencià o si s'està en el camí del redreçament». A més d'assenyalar la complexitat d'elaborar un balanç tenint en compte els diferents factors que hi intervenen, l'AVL va manifestar la conveniència d'evitar tant l'optimisme desmesurat com el pessimisme excessiu, segons el qual el futur de la llengua és incert. Finalment, es van plantejar «quines iniciatives convindria adoptar, quines tindrien una bona acceptació cívica i quina política lingüística caldria aplicar perquè les mesures foren eficaces». Tot això des d'un plantejament realista i des del convenciment que la situació del valencià és millorable amb la participació de tots els agents socials.

c) Per a trobar respostes adequades es van analitzar les declaracions públiques que tenien una importància i representativitat significatives: el «Dictamen sobre les qüestions lingüístiques» del Consell Valencià de Cultura (CVC) (1998) i el «Pacte pel Valencià» (PV) dels grups majoritaris de les Corts valencianes (2001). Estos documents institucionals convergien en la necessitat de dur a terme una actuació urgent per a «traure el valencià de la situació marginal» (CVC), per a superar la «situació diglòssica consegüent a la situació de sotmetiment del valencià» (PV). En conseqüència, a fi de «conjurar el perill vertader d'una desaparició imminent» (CVC) i per a «aprofundir en el procés de promoció de l'ús del valencià» (PV), assenyalaven que era imprescindible «aplicar mesures en els diversos nivells» (CVC) i «concretar, desenrotllar i actualitzar els manaments de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (PV)»; i els dos documents feien referència a un procés de debat i d'aplec de voluntats: «consensuar primer [...] creant a tal fi els fòrums polítics previs on discutir i avaluar» (CVC) i «acordar un marc compartit per la defensa i promoció de la llengua del nostre poble» (PV). Estos dos documents foren considerats primordials per a seguir avançant i, a partir d'estos, es van concretar 38 iniciatives considerades d'aplicació urgent.

d) El frontispici del *LB-II* és un fragment de la declaració institucional de l'AVL denominada «Cal un nou impuls per al foment de l'ús del valencià» (29 de juny del 2007): «Totes les administracions públiques haurien de prendre en consideració els dictàmens o informes que, respecte a la situació sociolingüística actual del valencià, han elaborat darrerament diferents institucions. Estos informes destaquen la pèrdua de vitalitat del valencià i plantegen la necessitat d'aplicar actuacions urgents. En este sentit, cal assenyalar que encara no s'han aplicat satisfactòriament algunes disposicions de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià.»

e) El *LB-II* planteja noves iniciatives, incidix en les conclusions i propostes del *LB-I*, ara més raonades i explicades, des de la diversitat plural i enriquidora dels 63 analistes, els quals han estudiat la vitalitat del valencià en 14 àmbits de la nostra societat. Des de l'autonomia i la llibertat de cadascun, des de les seues conviccions i punts de vista, ens han oferit propostes per a fer balanç de l'estat del valencià i han

insistit en el fet que és urgent adoptar noves iniciatives. Es tracta, sens dubte, d'unes propostes valuoses, perquè són compromisos efectius amb el foment de la nostra llengua, producte de diverses anàlisis de la complexa realitat sociolingüística valenciana. Hom pot constatar-hi valoracions coincidents, elogis i crítiques respecte a la política lingüística, compromisos i propostes de futur relacionades amb el foment del valencià.

f) Tenint en compte les aportacions d'estos analistes, la Secció de Foment del Valencià va elaborar el capítol III del *LB-II*: «Recapitulació d'iniciatives per al foment de l'ús del valencià». Este capítol recull, respectant les expressions dels autors, valoracions globals i iniciatives per àmbits. En total en són 260. No pot haver-hi motius per a no prendre-les en consideració, perquè a més són plenament convergents amb els documents bàsics citats (CVC i PV) i amb les propostes i les conclusions del *LB-I*. Els tres documents tenen plena vigència i poden considerar-se un punt de partida per a dur a terme noves polítiques i elements orientadors per a dissenyar noves línies d'actuació.

g) D'acord amb els punts anteriors, i en el context del XXVé aniversari de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV), el Ple de l'AVL acorda plantejar noves iniciatives per a fomentar l'ús del valencià.

I. Consideracions bàsiques:

1. En l'Estatut d'Autonomia (2006) s'indica que «la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana és el valencià».
2. La Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià es considera encara un bon instrument de normalització social de la llengua respecte a l'establiment de drets, obligacions i objectius, tot i que no s'han acomplert plenament, sempre que els manaments de la llei s'actualitzen i es concreten per a superar mancances i atendre els canvis socials que s'han produït des de la seua aprovació.
3. Els poders públics han de salvaguardar els drets lingüístics individuals i col·lectius. La política lingüística valenciana ha de garantir els drets lingüístics individuals i atorgar especial protecció al valencià com a llengua pròpia del poble perquè siga un vincle d'integració social de tots els valencians.
4. La política lingüística serà eficaç si totes les institucions, amb la Generalitat al davant, assumixen la seua competència normalitzadora i coordinen les seues accions respecte al foment del valencià sobre la base d'un ampli consens cívic en què els agents socials, els partits polítics i les associacions es plantegen fer del valencià un instrument de convivència.
5. La Carta del Drets Socials de la Comunitat Valenciana, com a expressió de l'espai cívic de convivència social que, segons l'Estatut (art.10.2), s'ha d'elaborar amb una llei de les Corts, pot ser una nova fita per a aprofundir en els drets lingüístics dels valencians i l'expressió d'un nou pacte cívic.
6. Més enllà de l'àmbit territorial, cal prendre en consideració alguns altres objectius, com ara el d'avançar cap a un Estat espanyol plurilingüe, en què les diverses llengües cooficials estiguen presents en les institucions i en els organismes de l'Administració central i perifèrica de l'Estat, així com en els organismes estatals de titularitat pública i en les institucions de la Unió Europea,

en compliment de les recomanacions de la Carta Europea de les llengües menys esteses i del Comitè europeu sobre polítiques lingüístiques.

II. Propostes sobre noves iniciatives

1. La política lingüística ha de tendir a «enfortir la nostra autoestima com a valencians, afirmar i potenciar la nostra personalitat diferenciada» (CVC). Com s'assenyala en el preàmbul de la LUEV quan s'afirma que cal «retornar la nostra llengua a la categoria i el lloc que es mereix», això té sentit en el context d'un procés més ampli: «el procés de recuperació de la plena identitat del poble valencià». La promoció del valencià no pot entendre's com una qüestió marginal i accessòria, ni pot ser asimètricament oficial i parcialment escolar. És un element primordial i indestriable dels drets bàsics dels valencians, que queda confirmat pel fet que la referència a la llengua dels valencians forma part del títol preliminar de l'Estatut d'Autonomia (2006), que estableix els principis que ordenen l'estat i el sistema polític dels valencians.
2. En l'Estatut d'Autonomia (2006), com a norma institucional bàsica de la Comunitat Valenciana, s'amplia l'estatus lingüístic fins ara vigent i es dona caràcter estatutari a elements normatius inclosos en la LUEV, ja que estableix que «la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana és el valencià» (art. 6.1) i reconeix explícitament el dret dels ciutadans valencians a «rebre l'ensenyança del, i en, idioma valencià» (art. 6.2), així com a «dirigir-se a l'Administració de la Comunitat Valenciana en qualsevol de les dos llengües oficials i a rebre resposta en la mateixa llengua utilitzada» (art. 9.2). Sembla oportú, per tant, iniciar una nova etapa d'aprofundiment d'estos manaments de l'Estatut d'Autonomia i dotar-se de noves normes que promoguen més explícitament el foment del valencià. En l'actualitat no sols és convenient, sinó necessari, treballar per a millorar l'autoestima dels valencians en la seua identificació com a poble a través d'una senya d'identitat com és la llengua, intensificant els esforços perquè el valencià estiga present en més àmbits.
3. Els principals mitjans de recuperació i foment del valencià són, segons la LUEV, l'Administració, l'ensenyament i els mitjans de comunicació pública. En els tres àmbits s'ha de superar la desigualtat que encara es manté entre les dos llengües oficials, i prioritzar, en tot cas, l'ús del valencià com a llengua pròpia. La política d'igualtat en estos tres àmbits ha de consistir a posar els instruments per a garantir els drets lingüístics «prenent les mesures que calguen pel foment de l'ús i ensenyament del valencià» (art. 34). És un bon moment per a valorar el que té de positiu la tasca feta i adequar la LUEV a les noves realitats. S'imposa un criteri de discriminació positiva, on la llengua menys afavorida, en este cas el valencià, resulte beneficiada en qualsevol situació si es vol ser coherent amb els manaments que deriven dels marcs legals generals.
4. És imprescindible donar un nou impuls al foment de l'ús del valencià amb actuacions unitàries de les nostres institucions per a potenciar l'estima de la societat valenciana per ella mateixa i per la seua llengua, i tractar que tots els que vivim i treballem a la Comunitat Valenciana visquem en harmonia, amb voluntat de fer del valencià un instrument de convivència. I com a capdavanters, els diputats de les Corts, els membres de Consell i d'altres institucions, en les seues actuacions públiques, han de ser una referència cívica rellevant de l'ús i el

foment de la llengua, i han d'assumir com a representants de la societat valenciana que el valencià és la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i que cal que assolisca el màxim prestigi social. Cal afavorir, per tant, que els grups polítics assumisquen que els representants en les diferents institucions coneguen el valencià, l'usen i el fomenten.

5. El dret dels ciutadans a usar el valencià i a ser atesos en valencià en tota l'Administració pública exigix assegurar la formació i la competència lingüístiques adequades dels funcionaris i treballadors públics, i garantir, en tot cas, els coneixements bàsics de valencià quan accedisquen a la funció pública, així com que les diferents administracions programen l'extensió progressiva de l'ús del valencià com a llengua habitual.
6. L'Estatut d'Autonomia atorga caràcter estatutari a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL), ja que estableix que «l'Acadèmia Valenciana de la Llengua és la institució normativa de l'idioma valencià» (art. 6.8) i que la seua normativa lingüística «és d'aplicació obligatòria per a totes les administracions públiques de la Comunitat Valenciana» (art. 41). Este manament s'amplia en la Llei de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, que indica que les decisions de l'AVL que li corresponen en l'exercici de les funcions «hauran de ser observades per totes les institucions de la Generalitat, pels Poders Públics, per la resta d'Administracions Públiques, el sistema educatiu, i els mitjans de comunicació, les entitats, els organismes i empreses, de titularitat pública o que compten amb finançament públics» (art. 5). Per tant, és inajornable difondre els acords normatius de l'AVL i fer efectius estos manaments. A més, cal concretar mesures polítiques que intensifiquen l'ús de la llengua en tots els àmbits.
7. En l'Estatut d'Autonomia s'estableix, també, que «els Notaris hauran de garantir l'ús del valencià en l'exercici de les seues funcions en l'àmbit de la Comunitat Valenciana» (art. 58.2). I la LUEV indica que els assentaments dels registres públics es fan «en la llengua oficial sol·licitada per l'interessat o els interessats de comú acord...» (art. 14). Respecte a això seria convenient una acció més directa per part de la Generalitat a fi de propiciar la normalització de l'ús del valencià en les oficines i els despatxos dels notaris i els registradors, i promocionar l'ús del valencià en les escriptures i els documents públics.
8. En l'Estatut d'Autonomia es remarca que «tots tenen el dret a rebre l'ensenyament del, i en, idioma valencià» (art. 6.2). En conseqüència, una acció prioritària de la Generalitat hauria de consistir a donar suport especial als programes que tenen el valencià com a llengua bàsica de l'ensenyament en tots els nivells educatius, des de l'Educació Infantil a la universitat, i que tot el professorat pugua impartir les classes en valencià. Així mateix, és urgent promocionar més l'ensenyament i l'ús de la llengua també en els territoris de predomini lingüístic castellà, i que tots els servicis educatius siguen exemplars a l'hora de fer del valencià la llengua pròpia. En tot cas, cal que els diferents models d'escolarització garantisquen que, en concloure els estudis obligatoris, els alumnes hagen obtingut la mateixa capacitat en les dos llengües oficials, i això, només s'aconsegueix si hi ha una presència significativa del valencià com a llengua vehicular d'ensenyament. Els estudis psicolingüístics més recents confirmen que solament així és possible arribar a un aprenentatge equilingüístic.

9. Fer del valencià la llengua bàsica dels mitjans de comunicació de titularitat pública és un objectiu prioritari, així com donar suport a l'ús del valencià en els mitjans de comunicació privats. És evident que la finalitat de la creació de RTVV no s'ha acomplert plenament, tot i que ha possibilitat l'entrada del valencià en totes les cases. Per tant, caldria, com una de les tasques més urgents, fomentar i augmentar la radiodifusió i la televisió en valencià en els mitjans de comunicació de la Comunitat Valenciana i instar l'ens públic de RTVV perquè assolisca un compromís més fort en l'ús generalitzat del valencià en la seua programació.
10. Tenim al davant el repte històric de compaginar l'assumpció de la interculturalitat que ens aporten els immigrants amb el fet de constituir una societat no excloent que reforce la nostra identitat i fer que el valencià siga un element de cohesió social. A este fi, s'haurien de revisar les actituds que tenim com a societat acollidora i el context lingüístic valencià que oferim als nouvinguts. Solament des d'actituds favorables cap a la diversitat lingüística es podrà fer que el valencià siga el principal vincle d'unió. Es necessiten noves polítiques amb mesures explícites i específiques en diferents àmbits de foment del valencià orientades a acollir els nouvinguts, promoure la igualtat i incorporar-los activament en el conjunt de la societat. Cal tindre una actitud receptiva i de respecte a les aportacions dels nouvinguts i fer-los veure que el valencià, a més de ser un signe d'identitat del poble que els acull ha de ser un vincle entre aquells que han vingut i volen arrelar-se en esta terra i els oriünds o els qui porten més temps entre nosaltres, que ja han adoptat el valencià com a llengua de comunicació.
11. En una societat democràtica les polítiques lingüístiques no són eficaces sense arrelament social, el qual només s'aconsegueix si els dinamitzadors de la societat, amb les institucions al capdavant, les assumixen i les difonen. Així ho va expressar el Consell Valencià de Cultura (1998): «ha arribat el moment de consensuar primer i d'aplicar després les mesures polítiques que cal prendre amb urgència per a promoure l'ús del valencià als més diversos nivells». Les dades sociolingüístiques indiquen que hi ha una valoració majoritària globalment positiva del procés encetat per la LUEV, i per tant, cal afavorir l'ús del valencià i que les institucions valencianes adopten un compromís més ferm en el foment del valencià.

III. Recapitulació

La Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià va significar la devolució històrica de l'estatus jurídicopolític del valencià com a resultat de tot un moviment cultural, polític i cívic compromés amb el progrés democràtic del poble valencià. Es va començar així la rehabilitació social de la llengua, en un dels processos de major transcendència que la societat valenciana ha experimentat al llarg de la història. El reconeixement, en l'Estatut d'Autonomia, del valencià com «la llengua pròpia» renova i incrementa les exigències de fomentar el valencià amb noves polítiques que concreten i amplien el marc general de la política lingüística tenint en compte els reptes actuals.

Esta renovació s'ha de vincular al progrés social, econòmic, cultural del poble valencià i requereix comptar amb el suport dels sectors més dinàmics. Les valoracions i conclusions del *Llibre blanc de l'ús del valencià-II. Iniciatives per al foment del valencià* situen els reptes actuals de la normalització, ens inviten a aprofundir en l'estatus jurídic del valencià, mostren l'evolució social del valencià i les diferents etapes

del procés encetat amb la LUEV i presenten propostes respecte a catorze àmbits socials. Considerar-les farà possible progressar en el lema de la Generalitat: «Junts. Naturalment en valencià».

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua reitera les propostes amb què conclouïa el *Llibre blanc de l'ús del Valencià-I. Enquesta sobre la situació social del valencià. 2004*, on s'analitzen els resultats de l'enquesta general. Així mateix, insistix en la rellevància del «Pacte pel valencià. Acords per a la promoció del valencià» que els grups majoritaris de les Corts firmaren a l'elegir els primers acadèmics de l'AVL (2001).

Monestir de Sant Miquel dels Reis
València, 26 de juny del 2009

La secretària,
VERÒNICA CANTÓ DOMÉNECH

La presidenta,
ASCENSIÓ FIGUERES GÓRRIZ